

Sprawozdanie z działalności Instytutu Historii PAN w 2022 r.

W Instytucie Historii PAN prowadzonych było w 2022 r. 9 głównych kierunków badań:

1. Kultura polityczna i mechanizmy władzy:

- a) Historia polityczna wczesnego średniowiecza (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Monarchia wczesnopiastowska (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- c) Kultura miejska średniowiecza (Zakład Studiów Średniowiecznych); Kultura miejska Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Zakład Studiów Nowożytnych);
- d) Liturgia polityczna w średniowieczu (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- e) Kultura polityczna czasów stanisławowskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- f) Dzieje unii polsko-litewskiej (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- g) Historia polityczna i intelektualna Kościoła grekokatolickiego w Galicji w XVIII–XIX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- h) Polskie towarzystwa społeczno-kulturalne XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- i) Kultura polityczna niepodległej Polski (Zakład Historii XX wieku; Zakład Dziejów Pomorza);
- j) Anarchizm początku XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- k) Emigracja polska i rosyjska po 1939 roku (Zakład Historii XX wieku);
- l) Prasa emigracyjna i polonijna 1865–1918 (Pracownia Bibliografii Retrospektywnej);
- m) Biografia polityczna Hansa von Beselera (Zakład Historii XX wieku).

2. Pamięć, tożsamość, historia idei:

- a) Tożsamość barbarzyńska (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Ideały świętości w hagiografii średniowiecznej (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- c) Piśmienność pragmatyczna i propaganda w średniowieczu (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- d) Prasa jidyszowa jako medium tożsamości Żydów (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- e) Transfer pojęć we wczesnym socjalizmie (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- f) Tożsamość i pamięć Lwowa (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX

wieku);

g) Pamięć wojny w ego-dokumentach uczestniczek czynu niepodległościowego (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

h) Horyzonty oczekiwań we wschodnio- i środkowoeuropejskiej myśli politycznej (Zakład Historii XX wieku);

i) Imperialna myśl rosyjska XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);

j) Słownik pojęć społeczno-politycznych w Polsce XVIII–XX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

k) Pamięć klęski w XIX wieku w ujęciu porównawczym (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

l) Konflikt tożsamościowy w PRL 1956–1966 (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku).

3. Mobilność społeczna i prestiż:

a) Obieg informacji w średniowieczu (Zakład Studiów Średniowiecznych);

b) Duchowieństwo rzymskokatolickie w XVI-XVII wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

c) Protopografia wczesnonowożytna (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa; Zakład Studiów Nowożytnych);

d) Obieg pieniężny w Wielkim Księstwie Litewskim w XIV–XV wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

e) Mobilność społeczna mieszczan i chłopów w Rzeczypospolitej (Zakład Studiów Nowożytnych);

f) Własność ziemska (Zakład Dziejów Pomorza; Zakład Historii XX wieku);

g) Polacy w armii carskiej (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

h) Relacje płci w życiu społecznym XX wieku (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);

i) Margines społeczny w II Rzeczypospolitej (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);

j) Historia społeczna nauki w XX wieku (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku; Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);

k) Wilno w okresie międzywojennym (Zakład Historii Społecznej XIX i XX wieku);

l) Codziennosc konspiracji w czasie II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku);

m) Studia nad codziennością PRL (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

n) Animal history (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

o) Historia sportu (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

p) Zdrowie i choroba po 1945 roku (Zakład Badań nadziejami Polski po 1945 roku);

q) Historia motoryzacji (Zakład Badań nad Dziejami Polski po 1945 roku).

4. Historia dyplomacji:

- a) Korespondencja dyplomatyczna w czasach stanisławowskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Biografie dyplomatów nowożytnych (Zakład Dziejów Pomorza);
- c) Austria i Austro-Węgry w polityce zagranicznej USA (Zakład Historii XX wieku);
- d) Stosunki polsko-francuskie po I wojnie światowej (Zakład Historii XX wieku);
- e) Ruch prometejski (Zakład Historii XX wieku);
- f) Polityka brytyjska w czasie II wojny światowej (Zakład Historii XX wieku).

5. Metodologia badań historycznych i historia historiografii:

- a) Metodologia badań źródłoznawczych (Zakład Studiów Średniowiecznych);
- b) Współczesna historiografia społeczeństw przednowoczesnych (Zakład Studiów Nowożytnych);
- c) Historiografia upadku Rzeczypospolitej Obojga Narodów (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- d) Biografie historyków XX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- e) Źródłoznawstwo cyfrowe (Zakład Atlasu Historycznego);
- f) Zwroty krytyczne w historiografiach Europy Środkowo-Wschodniej (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- g) Problem legitymizacji władzy w Europie XIX wieku (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku).

6. Świat Słowian:

- a) Granice Słowiańszczyzny wschodniej i zachodniej w średniowieczu (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Environmental studies (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa).

7. Dokumentacja. Edycje źródłowe:

- a) Edycje krytyczne zbiorów praw kanonicznych (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) Średniowieczne polonika w zbiorach rosyjskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- c) Materiały do dziejów Lublina w zbiorach litewskich (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- d) Metryka litewska (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);

- e) Edycje dokumentów z 1. poł. XVII wieku (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- f) Ego-dokumenty społeczności ewangelickich XVII–XIX wieku (Zakład Studiów Nowożytnych);
- g) Lustracje (Zakład Dziejów Pomorza);
- h) Listy i gazety pisane w XVIII wieku (Zakład Dziejów Pomorza);
- i) Dokumenty sejmikowe (Zakład Dziejów Pomorza);
- j) Korespondencja i pamiętniki ziemian w XX wieku (Zakład Dziejów Pomorza; Zakład Historii XX wieku);
- k) Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 roku (Zakład Dziejów Pomorza);
- l) Bibliografia historii Kujaw (Zakład Dziejów Pomorza);
- m) Biografistyka kobiet-uczestniczek walk o niepodległość (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- n) Atlas internetowy Polski Niepodległej (Zakład Historii XX wieku);
- o) Protokoły Rady Ministrów RP 1918–1923 (Zakład Historii XX wieku);
- p) Okupacja w powiecie janowsko-lubelskim (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- q) Bibliografia Historii Polski XIX i XX wieku (Zakład Bibliografii);
- r) Bibliografia Historii Polski (Zakład Bibliografii);
- s) Zeszyty Polskiego Słownika Biograficznego od nr 218 do nr 229, przygotowanie kolejnych (Zakład Polskiego Słownika Biograficznego).

8. Geografia historyczna:

- a) Delimitacje polsko-litewskie 1492–1596 (Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa);
- b) System stałych identyfikatorów dla danych i zjawisk historycznych (Zakład Atlasu Historycznego);
- c) Ontologia historyczna przestrzeni miejskiej (Zakład Atlasu Historycznego);
- d) Terytorializacja i organizacja przestrzeni na ziemiach polskich do 1939 roku (Zakład Atlasu Historycznego);
- e) Słownik geograficzno-historyczny ziem polskich (Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego).

9. Syntezy i parasyntezy historyczne:

- a) Historia Gdańska (Zakład Dziejów Pomorza);

- b) Rok 1920 na Pomorzu (Zakład Dziejów Pomorza);
- c) Przemiany społeczne na Pomorzu Nadwiślańskim 1918–1939 (Zakład Dziejów Pomorza);
- d) Życie codzienne w Królestwie Prus (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX-XX wieku);
- e) Bieda w Prusach/Niemczech (Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX–XX wieku);
- f) Historia ziemiaństwa w XIX i XX wieku (Zakład Historii XX wieku);
- g) Biografia Józefa Piłsudskiego (Zakład Historii XX wieku)

W roku 2022 realizowaliśmy badania korzystając ze środków pochodzących z różnych strumieni finansowania.

1. Podstawowym źródłem finansowania jest subwencja z MEiN służąca utrzymaniu potencjału badawczego.
2. Badania finansowane były też ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki. W ramach modułu badawczego uwzględniającego projekty o fundamentalnym znaczeniu dla dziedzictwa i kultury narodowej (Dziedzictwo oraz Fundamenty) realizowaliśmy **14** tematów. Natomiast moduł upowszechniający wyniki polskich badań humanistycznych (Uniwersalia) daje nam możliwość tłumaczenia i upowszechniania na rynkach zagranicznych prac wcześniej opublikowanych w języku polskim (**7** projektów).
3. Kolejnym źródłem finansowania indywidualnych i zbiorowych projektów badawczych są środki przyznawane w procedurze konkursowej przez Narodowe Centrum Nauki. W roku 2022 realizowanych było **25** projektów.
4. Od roku 2019 rozpoczęto finansowanie projektów z Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej. NAWA wspiera wymianę akademicką i współpracę międzynarodową w celu wzmocnienia potencjału polskiej nauki i szkolnictwa wyższego. W 2022 r. realizowaliśmy **3** takie projekty.

5. Korzystając ze środków w ramach innych konkursów MEiN realizowaliśmy w 2022 r. **2** projekty w ramach konkursu Społeczna Odpowiedzialność Nauki a także **5** projektów w ramach programu: Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych oraz **4** projekty w ramach programu Nauka dla Społeczeństwa
6. W roku 2022 otrzymaliśmy do realizacji dwuletnie zadanie zlecone przez Ministra Edukacji i Nauki pn. „Warszawa poprzez wieki – od jej początków po wiek XX”. Realizacja badań naukowych w ramach Varsavianistycznego Zespołu Badawczego
7. Realizujemy także wspólnie z 16 innymi jednostkami **1** projekt ramach Działania 4.2 „Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020.
8. W roku 2022 po raz pierwszy udało się otrzymać finansowanie projektu naukowego z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju

Cały dorobek badawczy IH PAN za miniony rok w ujęciu liczbowym przedstawia się następująco: opublikowano **ponad 600 pozycji**, w tym **45** wydawnictw książkowych (**18** – autorskich i współautorskich, **11** – „warsztatowych”, **12** – redagowanych i współredagowanych oraz **4** – popularno-naukowych), a także **67** artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach zamieszczonych w wykazie czasopism.

Powszechne jest prezentowanie dorobku naukowego w postaci publikacji internetowych.

I

Wybrane wyniki działalności naukowej

Prace zespołów zajmujących się pracami o charakterze warsztatowym i naukowo-dokumentacyjnym w 2022 r finansowane były ze środków subwencji oraz ze środków Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki (poza pracami Atlasu Historycznego). Od 2022 r uzyskaliśmy wsparcie finansowe w realizacji prac warsztatowych ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa.

W ramach finansowania w ramach programu NPRH i NdS realizowaliśmy następujące projekty:

- W Zakładzie Słownika Historyczno-geograficznego Ziem Polskich w średniowieczu:
Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe perspektywy. Jest to kontynuacja projektu który zakończyliśmy w październiku 2021. Nowy projekt rozpoczął się w 2022 r. i jest przewidziany na 5 lat. Wynikiem prac będzie przygotowanie kolejnych zeszytów Słownika poznańskiego, krakowskiego, czerskiego i podlaskiego.
- W Zakładzie Atlasu Historycznego:
Po zakończeniu projektu realizowanego w ramach NPRH zakład realizuje projekt pt.: „**Mapa dla narodu. Cyfrowa edycja „Karty Dawnej Polski” Wojciecha Chrzanowskiego**” finansowany ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa.
- W Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX wieku:
Od grudnia 2018 r. pracownia realizuje w ramach NPRH projekt pt. „**Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia**”. Zespół wykonywał w 2022 r prace nad przygotowaniem kolejnych woluminów. Aktualnie w kartotece (stan na 17.01.2023) znajduje się 800 czasopism, 29 jednodniówek i 53 kalendarze (liczby te nie są ostateczne, bo w trakcie prac odkrywane są nowe tytuły lub weryfikowane jako nieprawdziwe wzmianki ze starszych bibliografii i opracowań). W 2022 r. zweryfikowano i usunięto 36 tytułów, które błędnie odnotowano w starszych bibliografiach jako wychodzące w l. 1865-1918, natrafiono na informacje o 6 czasopismach i 1 jednodniówce nie notowanych wcześniej przez literaturę przedmiotu. Planowane zakończenie projektu w 2023 r. Projekt częściowo finansowany z NPRH.
Od 2022 r prace pracowni są też wspomagane przez dwuletni projekt pt „**Słownik dziennikarzy, wydawców i drukarzy emigracyjnych i polonijnych w l. 1865-1918. Oprac. Wstępne**” realizowany ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa.
- W Pracowni Bibliografii Bieżącej:
Od grudnia 2018 realizowany jest projekt „**Dokumentacja dorobku historiografii w**

zakresie historii Polski – baza danych". W 2022 r została wykonana korekta rocznika „Bibliografia historii polskiej za rok 2019” przygotowywanego do udostępniania w formacie pdf w Repozytorium Cyfrowym Instytutów Naukowych. Oddano do składu „Bibliografię historii polskiej za rok 2020”. W ostatnim kwartale 2022 r. rozpoczęły się prace nad wprowadzeniem programu SOWA dla potrzeb Bibliografii historii polskiej. W grudniu 2022 r. została zakończona konwersja baz za lata 1990-2020, co umożliwi już normalną pracę nad rocznikiem bibliografii za rok 2021. Projekt częściowo finansowany z NPRH.

Od 2022 r prace pracowni są też wspomagane przez dwuletni projekt pt. **„Utworzenie indeksów haseł dla potrzeb „Bibliografii historii polskiej”** realizowany ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa.

- W Zakładzie Polskiego Słownika Biograficznego:

„Badania naukowe w dziedzinie biografistyki historycznej i opracowanie ok. 1300 artykułów biograficznych do publikacji w PSB”. Projekt realizowany częściowo z NPRH. W 2022 r. w ramach tego projektu skierowano do druku zeszyty 2020, 221 oraz 222.

Od 2022 r prace zakładu PSB są też wspomagane przez dwuletni projekt pt. **„Opracowanie i udostępnienie Listy Haseł do serii uzupełniającej „Polskiego Słownika Biograficznego”** realizowany ze środków ministerstwa w ramach nowego programu ministerialnego Nauka dla Społeczeństwa.

Prace realizowane w zakładach i pracowniach naukowo-badawczych w większości realizowane są ze środków subwencji, chociaż finansowanie niektórych dodatkowych prac wspomagane jest z licznych, mniejszych bądź większych projektów w ramach NCN lub NPRH.

Badania z zakresu źródłoznawstwa i edytorstwa (średniowiecze i epoka nowożytna) realizowane były przez Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa pod kierunkiem dr. hab. prof. IH PAN Adriana Jusupovića. W ramach finansowania z NPRH realizowane są granty: „Urzędnicy Wielkiego księstwa Litewskiego. Spisy: Ziemia nowogródzka i województwo nowogródzkie XV-XVIII wiek” oraz „Parlamentarzyści Wielkiego Księstwa Litewskiego 1566 – 1794”. Oba pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Rachuby. Od kwietnia 2022 r realizowany jest również w zakładzie projekt „Akta sejmikowe powiatu

wołkowyskiego z lat 1569 – 1763” otrzymany z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju w ramach konkursu „Solidarni z naukowcami”. Kieruje nim dr hab. prof. IH PAN Andrei Matsuk.

Prace badawcze pracowników zakładu zaowocowały w 2022 r. m.in. wydaniem książki: A. Jusupović, *The Chronicle of Halych-Volhynia and Historical Collections in Medieval Rus*.

Badania mediewistyczne realizowane były przez Zakład Studiów Średniowiecznych pod kierunkiem prof. Zbigniewa Dalewskiego. Prowadzone badania były kontynuacją tych prowadzonych w ostatnich latach. Publikacje pracowników Zakładu, zarówno już opublikowane, jak i złożone do druku, dotyczą całego okresu średniowiecza i bardzo zróżnicowanej problematyki. Niemniej można wyróżnić kilka generalnych zagadnień badawczych: kształtowanie się tożsamości etnicznych we wczesnym średniowieczu, ideologii i praktyki władzy w wcześniejszym średniowieczu, hagiografii, kultu świętych czy szerzej religijności a także tradycji historiograficznych. Wszystkie te zagadnienia są w Zakładzie badane w jak najszerszych kontekstach średniowiecznej cywilizacji, z zastosowaniem metody porównawczej. Prowadzone przez pracowników Zakładu prace związane były z realizacją przewidzianych w planach zadań badawczych. W większości przypadków stanowiły one fragment szerzej zakrojonych przedsięwzięć, które powinny zostać ukończone w najbliższych latach. Stąd też nie zaowocowały one jeszcze w tym roku publikacją czy też przyjęciem do druku większego monograficznego opracowania czy zbioru studiów.

Historiografia średniowieczna wzbogaciła się jednak o takie pozycje jak: *Księga sądowa Wojciecha Malskiego namiestnika królewskiego w Wielkopolsce z lat 1440-1447*, wyd. prof. T. Jurek; *Państwo i społeczeństwo późnośredniowiecznej Polski. Pisma wybrane*, red. T. Jurek, A. Gąsiorowski.

Badania dziejów nowożytnych prowadzone były pod kierunkiem prof. dr. hab. Wojciecha Kriegseisena. Prace badawcze Zakładu koncentrowały się w 2022 r. wokół dziejów kultury politycznej Rzeczypospolitej szlacheckiej XVII i XVIII w. oraz historii społecznej a także badań nad różnymi aspektami relacji Rzeczypospolitej z zagranicą. Owocowały one licznymi artykułami naukowymi w czasopismach i monografiach zbiorowych.

Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji pod kierunkiem prof. dr. hab. Macieja Janowskiego prowadził studia nad historią idei XIX-XX w. Prace przebiegały

wielotorowo. Do wspólnych prac, w których uczestniczyło większość pracowników zakładu, należy grant, prowadzony przez dr hab. Adama Kozuchowskiego. Jest on kontynuacją prac nad słownikiem pojęć języka społeczno-politycznego w Polsce w XIX i XX wieku. Zintensyfikowały się również badania zapoczątkowane przez prof. W. Śliwowską nad zesłańcami syberyjskimi gdyż w 2022 roku otrzymaliśmy projekt w ramach NPRH „Polscy zesłańcy postyczniowi na Syberii – interaktywny słownik biograficzny”.

Realizowane są także projekty indywidualne

Prace badawcze przyniosły w 2022 r. m.in. następujące publikacje: I. Dadej, *Habilitacja – bariera czy kariera? Porządek płci w polskiej kulturze akademickiej pierwszej połowy XX wieku*; M. Górny, *Drawing Fatherlands: Geographers and Borders in Inter-war Europe*; M. Górny, *Historia głupich idei albo duch narodu w świątyni nauki*. M. Górny, *Polska bez cudów. Historia dla dorosłych*. wyd. 2; A. Łupienko, *W stronę systemu. Infrastruktura techniczna dziewiętnastowiecznego miasta na przykładzie Galicji*; *Science Interconnected: German-Polish Scholarly Entanglements in Modern History*. współred M. Górny, A. Kozuchowski; *Forging Architectural Tradition. National Narratives, Monument Preservation and Architectural Work in the Nineteenth-Century*, współred A. Łupienko.

Studia nad historią społeczną XIX i XX w. prowadzone były przez zakład kierowany przez prof. dr. hab. Włodzimierza Mędrzeckiego. Realizowane są indywidualne zadania badawcze prowadzone przez pracowników w ramach wieloletniego planu badań naukowych.

Opublikowano m.in.: W. Mędrzecki, *Odzyskany śmietnik. Jak radziłyśmy sobie z niepodległością w II Rzeczypospolitej*; M. Rodak, *Kasiarze w Drugiej Rzeczypospolitej; Gospodarka. Wybrane problemy gospodarcze na ziemiach polskich w XIX i XX wieku*, red A. Landau-Czajka.

Studia nad historią Europy Wschodniej XIX-XX w. prowadziła Pracownia Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX wieku pod kierunkiem prof. dr. hab. Andrzeja Nowaka. Realizowane są głównie prace indywidualne. W 2022 r. rozpoczęły się jednak prace nad koncepcją dużego zakładowego projektu. Zakłada on kilkuletnią działalność międzynarodowego zespołu do badań porównawczych nad imperializmem rosyjskim, którego celem naukowym byłoby opracowanie syntezy dziejów, ideologii, struktur i metod imperializmu rosyjskiego w jego kolejnych fazach historycznych (od początku XVIII wieku do początku wieku XXI).

Efektami prac badawczych są także między innymi: J. Gierowska-Kałuża, *The Civil Administration of the Eastern Territories 1919-1920. The Reasons for the Failure of Pilsudski's Federation Idea*; *Ziemiańscy XX wieku*. Cz. 12., red T. Epsztein; Czesław Malewski: *Rodziny szlacheckie na Litwie w XIX wieku. Powiat święciański i trocki*, red T. Epsztein.

W roku 2022 ważną część aktywności naukowej pracowników było podtrzymanie rytmicznej edycji i poziomu naukowego „Studiów z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej”

Pracownia kierowana przez prof. dr. hab. Marka Kornata prowadziła badania nad dziejami dyplomacji i systemów totalitarnych XX w. Prace przebiegały pod znakiem kontynuacji rozpoczętych wcześniej badań.

W ramach prac zespołowych kolejny już rok realizowany jest projekt uzyskany ze środków NPRH pt.: „Protokoły Rady Ministrów RP w latach 1918-1923”. W obecnym stanie dwa tomy są już wydane, dwa znajdują się w drukarni. Pozostałe wymagają przygotowania do skierowania do druku po opracowaniu merytorycznym przez redaktora odpowiadającego za dany tom. Od końca 2021 r. realizowany jest kolejny duży grant w ramach NPRH: „Antypolskie dyskursy propagandy w Niemczech doby weimarskiej i hitlerowskiej”, pod kierunkiem prof. dr. hab. Grzegorza Kucharczyka.

Prace badawcze w 2022 r. zaowocowały następującymi publikacjami: G. Kucharczyk, *Prusy. Pięć wieków*. Wyd. 2 poprawione; M. Ney-Krwawicz, *Armia Krajowa. Siły zbrojne Polskiego Państwa Podziemnego*. Wyd. 3.; M. Ney-Krwawicz, *Dowódcy Armii Krajowej*. Wyd. 3; T. Kondracki, *Węgierski Październik 1956. Hungarian October 1956. A Magyar Október 1956.*; M. Wołos, *Między Moskwą a Berlinem. Dylematy polskiej polityki zagranicznej w dwudziestoleciu międzywojennym – kilka refleksji historyka dyplomacji*.

Studia nad historią Polski w II poł. XX w. prowadzą pracownicy Zakładu nad Dziejami Polski po 1945 r. pod kierunkiem prof. dr. hab. Jerzego Eislera a w drugiej części roku prof. dr. hab. Dariusza Jarosza.

W 2022 r. pracownicy zakładu przygotowali do druku 20-ty numer rocznika „Polska 1944/45-1989. Studia i materiały” i zaczęli prace nad kolejnym.

Aktywność badawcza zaowocowała ukazaniem się następujących pozycji: D. Jarosz, *Ludzie „trzeciego wieku” i ich warunki życiowe w Polsce w latach 1944-1989. Główne problemy (analiza historyczna)*; T. Szarota, *Prekursorka „małego sabotażu”*. Elżbieta Zahorska (1915-1939); Jan Józef Lipski: *Umysł niepodległy. Autobiografia odczytana. Wybór*, oprac. B.

Kaliski; Rokicki Józef: *Blaski i cienie bohaterskiego pięciolecia*, oprac. K. Kosiński.

Studia nad dziejami Pomorza realizowane są w dwóch pracowniach Zakładu Dziejów Pomorza: Pracowni Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich kierowanej przez dr, hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowskiego oraz Pracowni Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski kierowanej przez prof. dr. hab. Edmunda Kizika.

W Pracowni Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich realizowane były prace typu słownikowego i dokumentacyjnego a także prace o charakterze monograficznym.

W 2022 r. ukazały się: J. Dygdała, *Z dziejów pierwszego panowania króla Stanisława Leszczyńskiego (wokół malborskiego epizodu z 1708 roku)*; *Między prowincjonalizmem a nowoczesnością. Przeobrażenia Gdańska na tle procesów modernizacyjnych wschodnich prowincji Prus w XIX wieku*, współred J. Dargacz; *Ziemiaństwo w kreowaniu tożsamości kulturowej na Pomorzu (XVIII-XX w.)*, red T. Łaszkiewicz;

Do podstawowych zadań Pracowni Historii Gdańska i Dziejów Morskich Polski należą prace związane ze studiami nad dziejami Gdańska na tle historii regionu nadbałtyckiego. Dodatkowym polem działalności są dzieje Polski nad morzem jednak kwestia ta w ostatnim roku nie była przedmiotem szczegółowych badań.

Do najważniejszych zadań gdańskiej Pracowni należą prace w ramach ramowego wieloletniego programu badawczego pt. Historia Gdańska, t. 6. 1945-1990 (cz. 1: 1945-1970), (cz. 2: 1971-1990), jako kontynuacja cyklu Historia Gdańska, pod red. Edmunda Cieślaka t. 1 -5 (1978-1992).

Ważnym aspektem pozwalającym na utrzymanie wysokiej aktywności organizacyjnej gdańskiej Pracowni IH PAN mimo szczupłej obsady osobowej, jest stała współpraca zarówno z władzami Gdańska jak i Muzeum Gdańska. W 2022 r. zakończono prace nad powołaniem do życia nowego historycznego czasopisma naukowego, redagowanego w Pracowni gdańskiej IH PAN we współpracy z Muzeum Gdańska „Gdańskiego Notatnika Historycznego”. Jest czasopismem internetowym i obejmować będzie tematycznie dzieje Gdańska, Trójmiasta i Pomorza Nadwiślańskiego

W ramach pracowni prowadzone są także indywidualne badania naukowe. Efektem prac badawczych są publikacje, m.in: *Maszty i baszty. Gdańsk i Pomorze w ilustracji Bożeny Truchanowskiej i Wiesława Majchrzaka*, red E. Barylewska-Szymańska

Do najbardziej znaczących badawczych i edytorskich osiągnięć roku 2022 należy zaliczyć przede wszystkim:

- Agata Błoch, *Wolni i zniewoleni. Głosy grup podporządkowanych w historii imperium portugalskiego*, . Toruń 2022
- Melchior Jakubowski, *Krajobraz religijny i etniczny Suwalszczyzny, Bukowiny i Łatgalii na przełomie XVIII i XIX wieku. Lokalne społeczności a struktury państwowe i wyznaniowe*, Kraków 2022
- Włodzimierz Mędrzecki, *Odzyskany śmietnik. Jak radziliśmy sobie z niepodległością w II Rzeczypospolitej.*, Kraków 2022
- *Państwo i społeczeństwo późnośredniowiecznej Polski. Pisma wybrane*. Pod red. Tomasza Jurka i Antoniego Gąsiorowskiego przy współpracy Adama Kozaka, Pawła Dembińskiego i Michała Bartoszaka., Warszawa-Poznań 2022

Badania w zakresie varsavianistyki prowadzone są w ramach międzyzakładowego zespołu, grupującego także osoby spoza IH PAN, finansowanego ze środków zadania zleconego MEiN na lata 2022–2023. Varsavianistyczny Zespół Badawczy w toku spotkań dyskusyjnych oraz konferencji podjął się rozpoznania stanu dotychczasowych badań Warszawą i relacjami miasta z Mazowszem, na jego forum spotykali się historycy varsavianiści i miłośnicy Warszawy.

VZB realizował spotkania naukowe (w tym jedną konferencję w Warszawie i Legionowie), pozyskał teksty naukowe (9 przeglądów badań), opublikował jedną książkę naukową (Michał Studniarek, *Robinsonowie. Ludzie ukrywający się w gruzach Warszawy po upadku powstania w 1944 roku*, Warszawa 2022, ss. 382), gromadził dane do baz (urzędników Starej i Nowej Warszawy, katalogu rękopisów kościelnych dot. Warszawy). Członkowie VZB przygotowują edycję Księgi przyjęć do prawa miejskiego Warszawy oraz katalogu testamentów warszawskich. Ponadto w ramach zadania pracownicy Instytutu odbywali kwerendy naukowe (w tym zagraniczne), uczestniczyli w innych konferencjach, prezentując referaty mające związek z historią Warszawy i Mazowsza.

II

Tytuły i stopnie naukowe pracowników IH PAN

uzyskane w 2022 r.

Profesury:

- **brak**

Habilitacje – główne osiągnięcie:

- **Bartosz Kaliski** – „Messengers of the Free Word. Paris - Prague - Warsaw, 1968-1971”,

Doktoraty:

- **Adam Kozak** - Księga sądowa gnieźnieńskiego wikariusza generalnego Sędziego z Czechu (1449-1453). Studium źródłowe i edycja krytyczna.
- **Jolanta Epsztajn** - Przed i po Zagładzie. Biografie lekarzy. Przyczynek do badań nad historią kardiologii w Polsce.
- **Michał Słomski** - Przestrzeń i społeczeństwo Dolska do połowy XVII w.

Wykaz doktoratów uzyskanych w 2022 r. w ramach studiów doktoranckich pod kierunkiem promotora z IH PAN:

Nicholas Siekierski - Operations of the American Relief Administration in Poland, 1919-1922

Konrad Bielecki - Sposoby postrzegania zwierząt egzotycznych w drukach ulotnych, 1500-1650

Szymon Kucharski - Garnizon Wojska Polskiego w Wilnie w latach 1922-1939

Rozalia Kosińska - Konfederacja radomska-dyktat rosyjski czy ruch szlachecki?

Łukasz Truściński - Praktyki komunikacyjne w życiu codziennym Grodziska Wielkopolskiego w XVIII wieku

Ewa Nizińska - "Polski Sambor" w dwudziestolecu międzywojennym. Studium z historii i powojennej mitologii Ziemi Wschodniej Drugiej Rzeczypospolitej

Agnieszka Kajczyk - Żydowskie środowisko filmowo-artystyczne w powojennej Polsce (lata 1946-1950)

Piotr Skowroński - Reforma Rady Nieustającej na sejmie 1776

Łukasz Dryblak - Emigracyjny dialog polsko-rosyjski w latach 1939-1956. Spojrzenie z dwóch stron na stosunki polsko-rosyjskie, konfrontacje idei, koncepcji oraz analiz politycznych

Milena Bykowska - Badania historyczne w procesie identyfikacji skazanych na karę śmierci przez Wojskowe Sądy Rejonowe i rozstrzelanych w Polsce w latach 1944-1956

Ewa Kołodziejska-Fuentes - Elity lokalne Drugiej Rzeczypospolitej. Przykład Płocka.

III

Projekty badawcze realizowane w 2022 r.

1. W ramach subwencji z ministerstwa w poszczególnych zakładach i pracowniach

Zakład Polskiego Słownika Biograficznego

-Projekt realizowany przez pracowników zakładu pt. „Badania w dziedzinie biografistyki historycznej – opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB, finansowany był w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH)

Pracownia Bibliografii Bieżącej

- Projekt realizowany przez pracowników pracowni pt. „Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski – baza danych” finansowany w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH) .

Pracownia Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX w.

- Gromadzenie materiałów dotyczących sprawozdań z czynności polskich instytucji polskich działających w l. 1865-1918 na terenie trzech zaborów oraz instytucji emigracyjnych i polonijnych działających na terenie innych krajów europejskich, a także Azji i obu Ameryk –, mgr Anna Cholewa-Adamczyk, mgr Marlena Kapica-Jezierska, mgr Elżbieta Nowosielska, mgr Katarzyna Sulej, mgr Klaudia Wakułowska-Kapcia. Projekt pt.: „Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia” realizowany w dużej części z subwencji (ze wsparciem z NPRH)

Zakład Badań Źródłoznawczych i Edytorstwa

- Metryka Litewska. Rejestry podymnego województwa mińskiego z 1667 i 1690 roku prof. Andrzej Rachuba,
- Rosja wobec Rzeczypospolitej w okresie konfederacji targowickiej - dr Adam Danilczyk
- Stosunki Polski i Rusi od końca X w. do 1194 r– dr Adrian Jusupović
- Studia nad zbiorami prawa kanonicznego w okresie reformy Kościoła (1049-1140) – dr Przemysław Nowak
- Duchowieństwo rzymskokatolickie w wiekach XVI i XVII w Wielkim Księstwie Litewskim i Koronie Polskiej oraz jego XIX wieczne pokłosie– dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje Wielkiego Księstwa Litewskiego XVI-XVIII w - dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje społeczne w Małopolsce i Galicji - dr Wioletta Pawlikowska-Butterwick
- Dzieje unii polsko-litewskiej w latach 1492-1569– dr Dominik Szulc
- Edycja korespondencji Stanisława Augusta z Philippe Mazzeim – dr Ewa Zielińska

Zakład Studiów Średniowiecznych

- Kultura polityczna monarchii piastowskiej we wcześniejszym średniowieczu - prof. dr hab. Zbigniew Dalewski
- Król Konrad I – dr Antoni Grabowski
- Porównanie dwóch tożsamości etnograficznych w po-rzymskiej Italii: Gotów i Longobardów- dr hab. prof. IH PAN Robert Kasperski

- Średniowieczna hagiografia poświęcona władczyniom - prof. Roman Michałowski
- Kultura, polityka i tożsamość w miastach włoskich pełnego i późnego średniowiecza - dr Anna Pomierny-Wąsińska

Zakład Słownika Historyczno-Geograficznego Ziem Polskich w Średniowieczu

- Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – realizowany zespołowo: prof. Tomasz Jurek, mgr Michał Bartoszak, mgr Joanna Brzegowy, dr Andrzej Buczyło, dr Waldemar Bukowski, dr Paweł Dembiński, dr Tomasz Jaszczołt, mgr Adam Kozak, dr Jacek Laberschek, dr Marta Piber-Zbieranowska, dr Anna Sala, dr Janusz Szyszka, mgr Michał Schmidt, mgr Tomasz Walczak,
- Unicy kapłani brzeskiej części diecezji włodzimierskiej XVII-XVIII wieku. – dr Andrzej Buczyło
- Duchowieństwo Poznania i diecezji poznańskiej w XV wieku w relacji do świeckich - dr Paweł Dembiński
- Korespondencja książąt mazowieckich z władzami Zakonu Krzyżackiego w latach 1503-1526. – dr Marta Piber-Zbieranowska
- Finanse miast polskich w XIV-XV w. – dr Michał Schmidt
- Osadnictwo i własność ziemską na Rusi Czerwonej XIV-XVI w. - dr Janusz Szyszka
- Kancelaria biskupów krakowskich w latach 1455-1488. Ośrodek administracji i miejsce kultury pisma – mgr Tomasz Walczak
- Projekt realizowany przez pracowników zakładu pt. „Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe perspektywy.” – współfinansowany z dotacji bazowej ze wsparciem z NPRH

Zakład Studiów Nowożytnych

- Żydzi w miastach prywatnych w XVII w. - dr Maria Cieśla
- Prestiż imperium jako ważny czynnik w polityce Rosji w pierwszych latach panowania Katarzyny II na przykładzie tzw. Sprawy dysydenckiej. - dr Dorota Dukwicz
- Elity intelektualne w Rzeczypospolitej -druga połowa XV w. i XVI w – dr Anna Horeczy
- Wielkie Księstwo Litewskie w dobie tworzenia stronnictwa dworskiego za czasów Stanisława Augusta – dr Monika Jusupović
- Obraz Rzeczypospolitej w prasie angielskiej w XVII w- dr Anna Kalinowska
- Kontakty transgraniczne i transkulturowe w nowożytnej Eurazji - prof. Dariusz Kołodziejczyk (nie był realizowany w związku z chorobą)
- Badanie okoliczności umożliwiających w XVII i XVIII w. przetrwanie, w zdominowanej przez katolicyzm Rzeczypospolitej, mniejszości wyznaniowych - prof. Wojciech Kriegseisen
- Warszawa XVIII wieku - miasto i ludzie – dr Marta Kuc-Czerep
- Podagra jako choroba społeczna i dyplomatyczna w Rzeczypospolitej w XVII-XVIII wieku – dr Elżbieta Nowosielska
- Mobilność społeczna elity władzy w II poł XVI w. i I poł XVII w. - prof. Edward Opaliński
- Seksualność ludowa w dobie przedetnograficznej - dr hab. prof. IH PAN Tomasz Wiślicz-Iwańczyk
- Współczesna historiografia społeczeństw przednowoczesnych: interpretacje i metody badań- dr hab. prof. IH PAN Tomasz Wiślicz-Iwańczyk

Zakład Atlasu Historycznego

- Konsystorz kaliski w pierwszej połowie XVI wieku.- mgr Arkadiusz Borek
- Organizacja poboru podatku łanowego w Wielkopolsce w latach 1562-1613 – mgr Michał Gochna
- Harmonizacja danych dotyczących historycznych jednostek podziału administracyjnego – dr

Wiesława Duży

- Prace programistyczne oraz modelowanie struktur baz danych związane z działalnością statutową Instytutu – mgr Grzegorz Myrda
- Edytorstwo źródeł kartograficznych – dr Tomasz Panecki
- Geoportale historyczne; Zagadnienie użyteczności i doświadczeń użytkownika w zakresie kartografii historycznej – dr Katarzyna Słomska-Przech
- Przestrzeń społeczna miast w okresie przedindustrialnym – dr Michał Słomski
- Edycja podlaskich rejestrów poborowych z II połowy XVIw. - mgr Jarosław Suproniuk
- Elita miejska Biecha w II połowie XVIw. - mgr Jarosław Suproniuk

Zakład Historii Społecznej XIX i XX w.

- Małżeństwo w Polsce w XX w. Przemiany porządku płci - dr Natalia Jarska
- Życie codzienne, społeczeństwo, władza w podręcznikach dla dzieci najmłodszych 1785-2000 – prof. dr hab. Anna Landau-Czajka
- Obraz ortodoksyjnych środowisk żydowskich w prasie syjonistycznej XX-lecia międzywojennego - prof. dr hab. Anna Landau-Czajka
- Polish Experts and American Internationalists: A Prehistory of American Area Studies on Eastern Europe, 1919–1958 - dr Olga Linkiewicz
- Inteligencja polska w Drugiej Rzeczypospolitej - prof. Włodzimierz Mędrzecki
- Funkcjonowanie małomiasteczkowego środowiska przestępców (zespoły Sądu Pokoju i Sądu Grodzkiego w Otwocku) - dr hab. prof. IH PAN Mateusz Rodak
- Rodzina robotnicza w II RP - dr hab. prof. IH PAN Katarzyna Sierakowska

Zakład Historii Idei i Dziejów Inteligencji w XIX i XX w.

- Historia głupich idei – dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
- Kultury klęski w USA i na ziemiach polskich od 1864 r.- dr hab. prof. IH PAN Maciej Górny
- Historiografia polska, czeska i węgierska na przełomie XIX i XX w. - prof. Maciej Janowski
- Problem legitymizacji władzy w Europie XIX wieku - prof. Maciej Janowski
- Historię myśli historycznej – dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski
- Wojna 1939 roku w polskim piśmiennictwie – dr hab. prof. IH PAN Adam Kożuchowski
- Społeczna i kulturowa historia faszyzmu w Polsce (1919-1939) - dr hab. prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec
- Stanisław N. Mendelson- biografia kontekstowa – dr hab. Prof. IH PAN Grzegorz Krzywiec
- Warszawska Szkoła Junkrów Piechoty 1864-1887 - dr hab. Mariusz Kulik
- Adam Skałkowski 1877-1951. Biografia – dr hab. prof. IH PAN Dariusz Łukasiewicz
- Przestrzeń dziewiętnastowiecznego Lwowa – dr Aleksander Łupienko
- Kultury pamięci w Europie Środkowej i Środk.-Wsch. w XIX i XX w – dr Aleksander Łupienko
- Inteligencja warszawska drugiej połowy XIX w. - dr hab. prof. IH PAN Magdalena Micińska
- „Hajnt” 1918-1939 - dr hab. prof. IH PAN Joanna Nalewajko-Kulikow

Pracownia Dziejów Dyplomacji i Systemów Totalitarnych

- Korespondenci zagraniczni prasy polskiej w okresie międzywojennym– dr hab. prof. IH PAN Agnieszka Cieślik
- Polska-Francja 1917-1921. Droga do sojuszu. - dr hab. prof. IH PAN Małgorzata Gmurczyk-Wrońska

- Organizacja emigracji zarobkowej z ziem polskich do Francji na początku XX wieku – dr hab. prof. IH APN Małgorzata Gmurczyk-Wrońska
- Frank Savery (1883-1965) – dr Magdalena Hułas
- Polityka personalna „ludowej” Marynarki Wojennej w latach 1945-1950 - dr hab. prof. IH PAN Tadeusz Kondracki
- Grupa Ścigaczy Polskiej Marynarki Wojennej na wodach brytyjskich (1940-1945)- dr hab. prof. IH PAN Tadeusz Kondracki
- Ambasador Józef Lipski. Biografia polityczna – prof. dr hab. Marek Kornat
- Biografia polityczna gen. Hansa von Beselera – prof. Grzegorz Kucharczyk
- Ruch prometejski w okresie II Rzeczypospolitej – dr Paweł Libera
- Polska prasa w Iranie, Indiach i Afryce o młodych uchodźcach polskich z ZSRR w latach 1942 – 1948 - prof. Marek Ney-Krwawicz
- Misja Aleksandra Więckowskiego do Rosji sowieckiej w 1919 roku – prof. Mariusz Wołos

Zakład Badań nad Dziejami Polski po 1945

- Kino historyczne w PRL – prof. Jerzy Eisler
- Historia Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej – prof. Jerzy Eisler
- Historia zwierząt w PRL – prof. Dariusz Jarosz
- Jiří Lederer (1922-1983) – dziennikarz i opozycjonista, bohater narodów czeskiego i polskiego – dr hab. prof. IH PAN Bartosz Kaliski
- Płk Józef Rokicki, biografia oraz krytyczna edycja wspomnień.- dr hab. prof. IH PAN Krzysztof Kosiński
- O przywracaniu pamięci o ludziach i wydarzeniach– prof. Tomasz Szarota
- Społeczeństwo PRL i środowisko naturalne – dr hab. prof. IH PAN Ewelina Szpak
- Rozwój motoryzacji w Polsce w latach 1970-1989- dr hab. prof. IH PAN Hubert Wilk
- Sowietyzacja i teatralizacja życia sportowego w Polsce w latach 1945 - 1956- prof. Tadeusz Wolsza

Pracownia Historii Europy Wschodniej i Studiów nad Imperiami XIX i XX w.

- Ziemiaństwo polskie XIX-XX w. – synteza – prof. dr hab. Tadeusz Epsztein
- Raporty Straży Kresowej z Ziem południowo-wschodnich (1919-1920). - dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kałuża
- "Dziennik Kijowianki" (1920-1922) - dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kałuża
- Memoriał Glogiera- dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kałuża
- Anarchobolszewizm jako nurt ideowy u zarania sowieckiej państwowości - dr Aleksander Łaniewski
- Polska myśl anarchistyczna przełomu XIX i XX wieku - dr Aleksander Łaniewski
- Anarchizm w Białymstoku (1902-1914) - dr Aleksander Łaniewski
- Propaganda polska podczas wojny polsko-sowieckiej 1919-1920 - dr hab. Aleksandra Leinwand
- Republika vs monarchia. Stany Zjednoczone wobec Austrii, Austro-Węgier i panowania Habsburgów (1848-1919)- dr hab. prof. IH PAN Hanna Marczevska-Zagdańska
- Synteza historii Polski wieków XIX i XX na tle aktualnego dorobku i modeli interpretacyjnych w historiografii światowej - prof. Andrzej Nowak

Pracownia Historii Pomorza i Krajów Bałtyckich

- Urzędy domenalne i domenalno-rentowe w Prusach zachodnich w latach 1772-1872 – dr Janusz Dargacz
- Z dziejów pierwszego panowania Stanisława Leszczyńskiego (epizod malborski 1708 r.).- prof. Jerzy Dygdała

- Edycja drugiej części gazet pisanych Andrzeja Cichockiego – prof. Jerzy Dygdała
- Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1789 - prof. Jerzy Dygdała
- Słownik historyczno-geograficzny Inflant Polskich do 1772 r. - dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Mitawa od drugiej połowy XVI do końca XVIII w. Struktura społeczna. Rola w życiu politycznym i gospodarczym Kurlandii - dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Rozwój własności ziemskiej w tzw. Inflantach Polskich od schyłku średniowiecza do końca XVIII wieku – dr hab. prof. IH PAN Paweł Jeziorski
- Johan von Hoverbeck (1606-1682). Biografia – dr hab. prof. IH PAN Andrzej Kamieński
- Bibliografia Historii Kujaw za rok 2021 - dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaskiewicz, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Krzeziński
- Edycje źródłowe korespondencji i pamiętników ziemiańskich Pomorza i Kujaw w XX w. - dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaskiewicz
- Starostowie na Pomorzu w latach II Rzeczypospolitej (1920-1939)- dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski
- Rok 1920 na Pomorzu w świetle dokumentów polskich władz cywilnych i wojskowych oraz ówczesnej prasy i memuarystyki - dr hab. prof. IH PAN Przemysław Olstowski, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Krzeziński, dr hab. prof. IH PAN Tomasz Łaskiewicz

Pracownia Historii Gdańska i Dziejów Morskich

- Historia Gdańska t.6 1945-1990 - prof. Edmund Kizik, dr Sylwia Bykowska, dr Zofia Maciakowska, dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Kształtowanie się społeczeństwa Gdańska 1945-1960 – dr Sylwia Bykowska-Witowska
- Miasta "odzyskane". Demografia i społeczeństwo w pierwszych dekadach po II wojnie światowej dr Sylwia Bykowska
- Epoka jagiellońska i jej dziedzictwo w I Rzeczypospolitej do 1795 r. – historia polityczna, dzieje ustroju i parlamentaryzmu w XIV–XVI w. – dr Marcin Grulkowski
- Finanse Głównego miasta Gdańska na tle innych wielkich miast pruskich w XIV-XVI w. – dr Grulkowski
- Ludzie i miejsca. Osiemnastowieczni gdańszczanie i ich przestrzeń domowa. - dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Jan Kilarski i początki ochrony zabytków w Gdańsku po 1945 r. - dr Ewa Barylewska-Szymańska
- Stan infrastruktury wodno-kanalizacyjnej Gdańska przed wprowadzeniem nowoczesnych sieci w latach 1869- dr Zofia Maciakowska
- Średniowieczna granica pomiędzy dobrami biskupa włocławskiego pod Gdańskiem a patrymonium Głównego Miasta - dr Zofia Maciakowska

2. Realizowane przez doktorantów w IH PAN

W ramach studiów doktoranckich

1. Paweł Lesisz - Tematyka historyczna w polskojęzycznej prasie i wydawnictwach zwartych na Litwie w latach 1905-1915 (dr hab. prof. IH PAN Joanna Nalewajko-Kulikow)
2. Jekaterina Merkuljeva - Jan Charowski Papaz-zade - tłumacz języków orientalnych w służbie hetmana A.M. Sieniawskiego i jego dzieło (prof. dr hab. Dariusz Kołodziejczyk)

W ramach szkoły doktorskiej

W marcu 2019 r. powstała Szkoła doktorska Anthropos. Tworzy ją 9 Instytutów PAN. Instytut Historii, Instytut Historii Nauki, Instytut Badań Literackich, Instytut Slawistyki, Instytut Sztuki, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania, Instytut Archeologii i Etnologii, Instytut Kultur Śródziemnomorskich i Orientalnych, Instytut Języka Polskiego. Podmiotem wiodącym jest Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla PAN.

W IH PAN realizowane są następujące tematy:

1. Paulina Chrzęszcz - Francuzi deportowani do obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau: ich działalność konspiracyjna, status i miejsce hierarchii obozowej
2. Łukasz Mieszkowski - Smoki i wszy. Zaraza w Polsce 1918-1922
3. Oleksandr Pestrykov - Śląsk w polskiej historiografii akademickiej od lat 30. do 50. XX wieku
4. Jan Jelinowski – Jak pisać historię Czyngis-chana po persku? Tārīkh-e jahāngoshā Jovaynī’ego i jego kontekst społeczno-intelektualny
5. Michał Bartoszek – Poznaniacy na studiach uniwersyteckich w latach 1400–1520
6. Yauheni Dudkin - Przedstawiciele białoruskich mieszkańców ziem północno-wschodnich w parlamencie II Rzeczypospolitej
7. Maxim Karaliou - Narodowe rady wiejskie w BSRS na przykładzie Polaków i Łotyszy
8. Tomasz Walczak - Kancelaria biskupów krakowskich w latach 1455–1488. Ośrodek administracji i miejsce kultury pisma
9. Carolina Ferraro - Sekularyzacja Zachodu: tacytyzm od XVI do XVIII wieku
10. Zofia Żółtek - Sekularyzacja Zachodu: tacytyzm od XVI do XVIII wieku”. Promotorem dysertacji pt. Tacitism and English Civil War: Thomas May and Edward Hyde, Earl Clarendon
11. Piotr Siewak - Centralna Agencja Polska w Lozannie (1915–1919)
12. Grzegorz Kietliński - Działalność podskarbiego Jana Andrzeja Morsztyna jako przyczynek do badań nad funkcjonowaniem urzędu podskarbińskiego w Koronie w drugiej połowie XVII w.
13. Szymon Głąb - Gilberto Freyre i Germano Correia. Dwie wizje portugalskiego imperium kolonialnego na przykładzie Indii Portugalskich
14. Serhii Basov - Social and political causes of change in the national composition of deputies in the House of Representatives of the Reichsrat in 1861–1914 by the example of the Polish and Ukrainian nations in Galicia.
15. Philip Schwartz - A Transnational History of Yiddish Publishing in the Soviet Union and Poland between 1939 and 1961.

3. Realizowane w ramach konkursów Narodowego Centrum Nauki (NCN)

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Podwykonawcy	Czas projektu
GRANTY ZAKOŃCZONE - w roku 2022				
1.	Zaniedbane źródła. Społeczno-polityczna historia Polski na podstawie rękopisów liturgicznych (do początku XIV wieku)	dr Paweł Figurski	Paweł Figurski	29.11.2018 - 28.04.2022

2.	Sposoby postrzegania zwierząt egzotycznych w drukach ulotnych, 1500-1650	mgr Konrad Bielecki	Konrad Bielecki	11.09.2018 - 30.04.2022
3.	Rozliczenia z korupcją polityczną i nadużywaniem stanowisk w Polsce i Niemieckiej Republice Demokratycznej w latach osiemdziesiątych XX w. Studium historyczno-socjologiczne	mgr Jakub Szumski	Jakub Szumski	15.01.2018 - 14.07.2022
4.	Przysposobienie Wojskowe Kobiety jako formacja tożsamościowa i emancypacyjna	dr Anna Nowakowska-Wierchoś	Anna Nowakowska-Wierchoś	02.11.2021 - 01.11.2022
5.	Kościół unicki na Podlasiu i w powiecie brzeskoliteńskim w pierwszych latach po rozbiorach (1795-1807) – struktury parafialne i duchowieństwo	Dr Andrzej Buczyło	Dr Andrzej Buczyło	02.12.2021 - 01.12.2022
6.	Polscy dyplomaci przy Stolicy Apostolskiej w drugiej połowie XV wieku – kwerenda biblioteczna i archiwalna	dr Adam Zapala	dr Adam Zapala	15.12.2021 - 14.12.2022
GRANTY W TOKU				
7.	Między Petersburgiem a Berlinem. Rzeczpospolita w świetle stosunków prusko-rosyjskich w dobie konfederacji barskiej i pierwszego rozbioru.	dr Dorota Dukwicz	Dorota Dukwicz	10.01.2019 - 09.01.2023
8.	Społeczno-kulturowa historia raka w Polsce po 1945 r. Instytucje - miejsca - ludzie.	dr Ewelina Szpak	Ewelina Szpak + onkolog psychoonkolog	28.01.2019 - 27.01.2023
9.	Pracownicy grekokatolicki z Galicji wobec wyzwań Rewolucji, Restauracji i nacjonalizmu: Mychajło Harasewycz, baron de Neustern, i jego środowisko intelektualne	dr Tomasz Hen-Konarski	Tomasz Hen-Konarski	29.11.2019 - 27.02.2023
10.	Relacje polsko-rosyjskie z perspektywy emigracji. Pola współpracy i rywalizacji na przykładzie głównych centrów emigracyjnych w latach 1939-1956.	Mgr Łukasz Dryblak	Łukasz Dryblak	29.06.2019 - 27.06.2023
11.	Dzieje unii polsko-litewskiej w latach 1492-1569. Od unii dynastycznej do realnej	dr Dominik Szulc	Dominik Szulc	08.10.2018 - 07.07.2023
12.	Etnopolityka. Studia nad etnosem i rasą w Polsce, polityka i międzynarodowy obieg wiedzy 1918—1958	Dr Olga Linkiewicz	Olga Linkiewicz	10.08.2018 - 09.08.2023
13.	Idee wędrownie. Transfery pojęć w brytyjskim, francuskim i polskim wczesnym socjalizmie (1825-1848)	dr Piotr Kuligowski	Piotr Kuligowski	15.09.2020 - 14.09.2023
14.	Zniszczenia wojenne w Rzeczypospolitej w XVII wieku: analiza porównawcza zjawiska na obszarze Rusi Czerwonej i Wielkopolski w perspektywie kryzysu gospodarczego XVII wieku	dr Andrzej Gliwa	Andrzej Gliwa Krzysztof Kossarzecki Konrad Rzemieniecki Jaroslav Lyseyko Marcin Sobiech	03.11.2017 - 02.11.2023
15.	Sekularyzacja Zachodu: Tacytyzm od XVI do XVIII wieku	dr Jan Waszink	Jan Waszink Anna Laskowska	30.11.2020 - 29.11.2023

16.	Dworzanin polski na dworze Jagiellonów i królów elekcyjnych. Pozycja, system wartości, wzorzec osobowy	dr hab. Bożena Czwojdrak	Bożena Czwojdrak Piotr Węcowski IH UW Marek Ferenc IH UJ Agnieszka Januszek Dominik Kadzik IH UJ Aleksandra Skrzypietz Aleksandra Barwicka-Makula Katarzyna Kuras IH UJ Angela Sołtys	10.01.2019 - 09.01.2023
17.	Stosunki polsko-brytyjskie 1937-1939	mgr Marek Rodzik	Marek Rodzik	15.01.2019 - 14.01.2023
18.	Jakiej historii Polacy potrzebują. Dziesięć debat o historii Polski	Dr prof. prof. IH PAN Adam Kozuchowski	Adam Kozuchowski Maciej Janowski Andrzej Wierzbicki Marcin Wolniewicz Violetta Julkowska Mirosław Filipowicz Tomasz Stryjek Artur Mękowski	11.01.2021 - 10.01.2024
19.	Jezuici Wschodu? Sieć artystyczna zakonu bazylianów w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej	dr Melchior Jakubowski	Melchior Jakubowski Tomasz Panecki	15.10.2021 - 14.10.2024
20.	Czechosłowacko-polskie Sieci Akademickie podczas Zimnej Wojny między wielką polityką i strategiami indywidualnymi	dr Tomáš W. Pavlíček	dr Tomáš W. Pavlíček Maciej Górny Iwona Dadej Bartosz Ogórek Barbora Kulawiaková	15.12.2021 - 14.12.2024
21.	Francuzi w hierarchii więziarskiej obozu Auschwitz-Birkenau	mgr Paulina Chrzęszcz	mgr Paulina Chrzęszcz	25.01.2022 - 24.01.2025
22.	Badania procesu przemian życia codziennego młodzieży żeńskiej międzywojennego Tarnowa	mgr Marcin Wilk	mgr Marcin Wilk	25.01.2022 - 24.01.2025
23.	Kultura amatorskiego pisania programów na komputery domowe w latach 80. w kontekście kapitalizmu kognitywnego	Dr Patryk Wasiak	Patryk Wasiak	22.03.2021 - 21.03.2025
24.	Polskie pojęcia społeczno-polityczne XIX i XX wieku	Dr prof. prof. IH PAN Adam Kozuchowski	Adam Kozuchowski Marcin Jarząbek 16 wykonawców	30.06.2021 - 29.06.2025

GRANTY NOWE - otrzymane w 2022				
25.	Relacje polityczne między Polską a Rzeszą niemiecką w X-XII wieku	prof. dr hab. Zbigniew Dalewski	prof. Zbigniew Dalewski	07.07.2022 - 06.07.2025

GRANTY PRYZNANE W 2022 (początek w 2023 roku)

1. „Kolonialni mieszkańcy Brazylii i Afryki Zachodniej (1640-1822): historia globalna z perspektywy sieci korespondencji”, dr Agata Błoch;
2. „Dyskurs parlamentów kompozytowych w Europie ponapoleońskiej: przypadek Belgii i Polski, 1815-1848”, dr Piotr Kuligowski;
3. „Radykalizacja społeczno-polityczna polskiej prowincji w dobie Wielkiego Kryzysu i jej następstwa. Przypadek Wielkopolski na tle porównawczym (1929-1939)”, dr hab. Grzegorz Krzywiec;
4. “Wczorajsze ofiary wojny to dzisiejsze ofiary bezrobocia.” polskich Żydówek doświadczenia pierwszej wojny światowej i wielkiego kryzysu gospodarczego, mgr Aleksandra Jakubczak.

WNIOSKI ZŁOŻONE – wyniki do czerwca 2023 r.

1. Humanisci krakowscy w latach 1472-1535. Mechanizmy tworzenia tożsamości zbiorowej w nierównym dialogu z Italią, dr Anna Horeczy;
2. Kulturowa historia przestrzeni Lwowa pod zaborem austriackim, dr Aleksander Łupienko.

4. Realizowane w ramach konkursów Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki

(NPRH)

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu
GRANTY ZAKOŃCZONE – w 2022				
1	Acta Poloniae Historica – wydanie numerów 114-123.	-	-	2016-2022
2	Kwartalnik Historyczny – wydanie numerów „English Language Edition” nr. 1-5.	-	-	2016-2022
3	Joanna Gierowska-Kałuża <i>Zarząd Cywilny Ziem Wschodnich (19 lutego 1919 - 9 września 1920)</i> (tłumaczenie)	-	-	2017-2022
GRANTY W TOKU				

4	Protokoły posiedzeń Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej (1918-1923). Wydawnictwo źródłowe.	Prof. dr hab. Marek Kornat	Dr Paweł Libera, dr hab. prof. IHPAN Joanna Gierowska-Kałuża, dr hab. prof. IH PAN Małgorzata Gmurczyk-Wrońska 8 osób spoza IH PAN	2015-2023
5	Opracowanie i wydanie Bibliografii historii Polski XIX i XX wieku. T. III: 1865-1918. Czasopisma, jednodniówki, kalendarze. Wol. 4: Emigracja i Polonia	Dr hab. Stefan Gąsiorowski	Pracownicy Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XX w.	2018-2023
6	Dokumentacja dorobku historiografii w zakresie historii Polski – baza danych	dr hab. Anna Gruca	Pracownicy Pracowni Bibliografii Bieżącej	2018-2023
7	Rękopiśmienna mapa topograficzna Galicji Zachodniej z lat 1801-1804 (tzw. Mapa Heldensfelda) ze zbiorów Archiwum Wojennego w Wiedniu – polskie dziedzictwo kulturowe i historyczne o charakterze regionalnym w zbiorach obcych	dr Waldemar Bukowski	Dr Waldemar Bukowski, prof. Bogusław Dybaś, mgr Michał Schmidt, oraz 8 osób spoza IH PAN	2018-2023
8	Patriotki jutra. Działania niepodległościowe, postawy obywatelskie i praca edukacyjna Polek we Lwowie (1863-1939) w świetle materiałów zebranych przez Muzeum Zasłużonych Polek we Lwowie oraz Ossolineum. Edycja i komentarz	dr Iwona Dadej	Dr Iwona Dadej, dr hab. prof. IH PAN Katarzyna Sierakowska, dr Agnieszka Biedrzycka oraz 5 osób spoza IH PAN	2018-2023
9	Urzędnicy Wielkiego księstwa Litewskiego. Spisy: Ziemia nowogródzka i województwo nowogródzkie XV-XVIII wiek	Prof. dr hab. Andrzej Rachuba	Prof. dr hab. Andrzej Rachuba, dr Adam Danilczyk, dr Tomasz Jaszczołt, oraz 5 osób spoza IH PAN	2018-2023
10	„Badania w dziedzinie biografistyki historycznej – opracowanie ok. 1000 artykułów biograficznych do publikacji w PSB”	Prof. Andrzej Romanowski	Autorzy haseł	2020-2024
11	Kartografia w służbie reform państwa epoki stanisławowskiej – krytyczne opracowanie "Geograficzno-statystycznego opisanie parafii Królestwa Polskiego" oraz map województw koronnych Karola Perthéesa	Dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady	Prof. Bogumił Szady, dr Waldemar Bukowski, dr Tomasz Panecki, dr Dorota Dukwicz, mgr Michał Gochna, mgr Arkadiusz Borek oraz 3 osoby spoza IHPAN	2020-2025
12	„Parlamentarzyści Wielkiego Księstwa Litewskiego 1566 – 1794”	Prof. Andrzej Rachuba	Prof. Andrzej Rachuba, dr Adam Danilczyk i 5 osób spoza IHPAN	2020-2025
13	Bogusław Dybaś „Na obrzeżach Rzeczypospolitej. Sejmik piltyński w latach 1617–1717 (z dziejów instytucji stanowej)“ - tłumaczenie na język niemiecki.	-	-	2020-2023

14	Łukasz Jasiński - Sprawiedliwość i polityka Działalność Głównej Komisji Badania Zbrodni Niemieckich/ Hitlerowskich w Polsce 1945–1989 - tłumaczenie na język niemiecki	-	-	2021-2024
15	Hubert Wilk - Między pragmatyzmem a oczekiwaniami. Społeczeństwo, władza i samochody w Polsce 1945-1970. - tłumaczenie na język angielski	-	-	2021-2024
16	Antypolskie dyskursy w Republice Weimarskiej 1918-1933	Prof. dr hab. Grzegorz Kucharczyk	Prof. Grzegorz Kucharczyk, prof. Marek Kornat i 2 osoby spoza IHPAN	2021-2026
GRANTY NOWE – otrzymane w 2022 r.				
17	Tłumaczenie monografii "Mówić we własnym imieniu. Prasa jidyszowa a tworzenie żydowskiej tożsamości narodowej (do 1918 roku)" J. Nalewajko-Kulikow	-	-	2022-2025
18	Wydanie monografii: Aleksander Łaniewski, Intelktualne oblicza polskiego anarchizmu przełomu XIX i XX wieku	-	-	2022-2024
19	Wydanie monografii: E. Kaczyńska, Niechciane, porzucane, naznaczone. Dzieci w modernizującej się Europie	-	-	2022-2024
20	Edycja akt sejmiku trockiego z lat 1733-1795	Dr Monika Jusupović	Dr Monika Jusupović, mgr Michał Gochna plus 2 osoby spoza IH PAN	2022-2026
21	Atlas historyczny Rzeczypospolitej. Ruś Czerwona w drugiej połowie XVI wieku- – przygotowanie map szczegółowych w postaci cyfrowej oraz edycja źródeł”	Prof. Andrzej Janeczek	Dr hab. prof. IH PAN Bogumił szady, dr Janusz Szyszka, mgr Tomasz walczak, 7 osób spoza IH PAN	2022-2027
22	Słownik historyczno-geograficzny ziem polskich w średniowieczu – nowe perspektywy	Prof. Tomasz Jurek	Zespół Słownika Hist-Geogr. i osoby spoza IH PAN	2022-2027
23	Polscy zesłańcy postyczniowi na Syberii – interaktywny słownik biograficzny	Dr hab. prof. IH PAN Mariusz Kulik	Dr hab. Mariusz Kulik, prof. Magdalena Micińska, 7 osób spoza IH PAN	2022-2027
24	Przewodnik po zachowanych w rozproszeniu materiałach pozostałych po Zarządzie Cywilnym Ziem Wschodnich (1919-1920)	Dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kallaaur	Dr hab. prof. IH PAN Joanna Gierowska-Kallaaur , 5 osób spoza IH PAN	2022-2027

5. Realizowane w ramach innych konkursów

Lp.	Tytuł grantu	Kierownik	Wykonawcy	Czas projektu	Instytucja
1.	Historyczna ontologia przestrzeni miejskiej (Historical Ontology of Urban Spaces)	dr Wiesława Duży	Dr Aleksander Łupienko Dr Anna Orłowska Mgr Dawid Maciuszek Mgr Grzegorz Myrda Mgr Katarzyna Słomska Prof. Marek Słoń Mgr Michał Słomski Mgr Urszula Zachara-Związek Dr Wiesława Duży oraz 1 osoba spoza IHPAN	2019-2022	NAWA
2.	Międzynarodowa wymiana stypendialna doktorantów i kadry akademickiej	dr Olga Linkiewicz	Dr Olga Linkiewicz Dr Natalia Jarska	2019-2023	NAWA
3	Wydanie monografii: Aleksander Łaniewski, Intelktualne oblicza polskiego anarchizmu przełomu XIX i XX wieku	-	IHPAN	2022-2024	Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych
4	Wydanie monografii: E. Kaczyńska, Niechciane, porzucane, naznaczone. Dzieci w modernizującej się Europie	-	IHPAN	2022-2024	Doskonała nauka – Wsparcie monografii naukowych
5	„Wydanie monografii Adrianny Sznepik”	-	-	2020-2022	MEiN: Doskonała nauka - Wsparcie monografii naukowych
6	„Atlas Historyczny Polski 2.0”	-	-	2020-2022	MEiN: Społeczna odpowiedzialność nauki- Popularyzacja nauki i promocja
7.	Solidarni z Białorusią/Solidarni z Naukowcami	-	Dr Andrei Matsuk	2020-2022	NAWA

8	"Cyfrowa infrastruktura badawcza dla humanistyki i nauk o sztuce DARIAH-PL"	dr Adam Zapala	Dariusz Antkowski dr Andrzej Buczyło dr Waldemar Bukowski dr inż. Anna Fiedukowicz dr Paweł Gołdyn Piotr Jaskulski Szymon Kołakowski Tomasz Królik Tomasz Latos Grzegorz Myrda Miłosz Myrda Piotr Plebankiewicz Mariusz Ryńca Michał Schmidt dr hab. prof. IH PAN Bogumił Szady dr Janusz Szyszka	2020-2023	ramach Działania 4.2 „Rozwój nowoczesnej infrastruktury badawczej sektora nauki” Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój 2014-2020
9	Historia w edukacji domowej i szkolnej.	-	-	2021-2023	MEiN: Społeczna odpowiedzialność nauki – Popularyzacja nauki i promocja sportu
10.	Solidarni z Białorusią 2021 - Solidarni z Naukowcami	dr Vasil Varonin	dr Vasil Varonin	2021-2023	NAWA
11	Akta sejmikowe powiatu wołkowyskiego z lat 1569-1763	Dr hab. Andrei Matsuk	Dr hab. Andrei Matsuk, mgr Andrei Radaman	2022-2023	NCBiR
12	Jacques Perret's Influence on Defensive Polish Architecture in the 17th Century	Dr Olha Tikhonova	Dr Olha Tikhonova	2022-2024	PASIFIC
13	Next Generation Global PhDs	Dr Olga Linkiewicz	-	2021-2023	NAWA STER
14	„Warszawa poprzez wieki – od jej początków po wiek XX.” Realizacja badań naukowych w ramach Varsavianistycznego Zespołu Badawczego	Dr hab. prof. IH PAN Bartosz Kaliski	Zespół utworzony na potrzeby zadania (pracownicy i osoby spoza IHPAN)	2022-2023	Zadanie zlecone MEiN
15	Mapa dla narodu. Cyfrowa edycja "Karty Dawnej Polski" Wojciecha Chrzanowskiego	Dr Tomasz Panecki	Dr Panecki, mgr M. Gochna, dr Wiesława Duży, dr hab. Anna Barcz, dr Wrzesińska	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)
16	Opracowanie i udostępnienie Listy Haseł do serii uzupełniającej "Polskiego Słownika Biograficznego	Mgr Mariusz Ryńca	Zespół PSB	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)
17	Słownik dziennikarzy, wydawców i drukarzy emigracyjnych i polonijnych w l. 1865-1918. Oprac. wstępne	Dr Elżbieta Nowosielska	Zespół Pracowni Bibliografii Retrospektywnej XIX i XX w	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)

18	Utworzenie indeksów haseł dla potrzeb "Bibliografii historii polskiej"	prof. Anna Gruca	Zespół Pracowni Bibliografii Bieżącej	2022-2024	MEiN (Nauka dla Społeczeństwa)

GRANTY PRZYZNANE W 2022 (początek w 2023 roku)

W ramach Doskonała Nauka

Wydanie monografii: Aleksander Łaniewski, Intelktualne oblicza polskiego anarchizmu przełomu XIX i XX wieku

Wydanie monografii: E. Kaczyńska, Niechciane, porzucane, naznaczone. Dzieci w modernizującej się Europie

IV

Promowanie i upowszechnianie działalności naukowej

W 2022 roku Instytut Historii PAN, podobnie jak w latach ubiegłych, prezentował działalność wydawniczą Instytutu i promował wydawane przez siebie czasopisma i książki. W dniach 24–27 listopada Instytut wziął udział w Targach Książki Historycznej, odbywających się już cyklicznie w Arkadach Kubickiego Zamku Królewskiego w Warszawie. Jubileuszowa XXX edycja Targów była forum popularyzacji literatury historycznej, a także okazją do spotkań z wydawcami i autorami oraz do udanych zakupów. W ramach programu wydarzeń towarzyszących Targom odbyły się panele dyskusyjne, seminaria i spotkania autorskie, m.in. na stoisku Instytutu Adrianna Dominika Sznapić podpisywała swoją wydaną dzięki wsparciu z programu MEiN Doskonała Nauka monografię pt. *„Otoczyć naród swój pięknem...” Dyskusja wokół idei kultury i sztuki narodowej na ziemiach polskich na przełomie XIX i XX wieku na tle prądów europejskich* (IH PAN, Warszawa 2021).

Publikacje Instytutu były zgłaszane do konkursów branżowych i nie pozostały niezauważone. Nagrodę im. Franciszka Bujaka (wręczoną zalegle z powodu pandemii koronawirusa SARS-CoV-2) otrzymał Michał Jacek Jarmuż, za monografię: *Problemy mieszkaniowe w Polsce w latach siedemdziesiątych XX wieku w świetle dokumentów osobistych* (IH PAN, Warszawa 2020). Warto przypomnieć, że do nagrody tej były w tej samej edycji nominowane prace: Agata Barzycka-Paździor, *Ojcostwo w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku. Szkice z dziejów rodziny galicyjskiej* (IH PAN, TAIWPN Universitas, Kraków 2019), oraz Tomasz Wiślicz, *Zelman Wolfowicz i jego rządy w starostwie drohobyckim połowie XVIII w.* (IH PAN, TAIWPN Universitas, Kraków 2020). Marta Kuc-

Czerep otrzymała natomiast za swoją monografię: *Niemieckojęzyczni mieszkańcy Warszawy. Droga do obywatelstwa w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej* (IH PAN, Warszawa 2020), Arthur-Kronthal-Preis 2022, nagrodę przyznawaną w Marburgu (Niemcy) przez Kommission für die Geschichte der Deutschen in Polen e.V. W konkursie o Nagrodę im. Jana Jędrzejewicza jedno z wyróżnień trafiło z kolei do Anny Horeczy, za książkę: *Recepcja włoskiej kultury intelektualnej w krakowskim środowisku uniwersyteckim w drugiej połowie XIV i w pierwszej połowie XV wieku* (IH PAN, Warszawa 2021). Monografia ta uzyskała ponadto Nagrodę im. Stefana Krzysztofa Kuczyńskiego, III stopnia w kategorii „Książki z zakresu źródłoznawstwa i nauk pomocniczych historii”.

W ciągu kolejnego roku naznaczonego pewnymi ograniczeniami, wywołanymi i pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, i ogólną sytuacją ekonomiczną, Instytut Historii PAN miał zmniejszone możliwości promowania swoich książek – główną formą prezentacji były recenzje publikacji, w tym w czasopismach naukowych. Wydawnictwa Instytutu są jednakowoż nieprzerwanie promowane poprzez strony internetowe (nowości wydawnicze na stronie własnej Instytutu, księgarnia internetowa, Facebook), czasopisma zaś poprzez strony internetowe poszczególnych tytułów, obecność w repozytoriach (RCIN, APCz) oraz w bazach referencyjnych.

Konferencje organizowane lub współorganizowane przez IH PAN w 2022 r.

1. „The Assemani Seminar for Eastern Catholic History”(European University Institute, IH PAN) – cykl seminariów on-line 26.01., 15.02, 10.03., 6.04., 4.05. i 6.06.2022 r.
2. “Worlds of Related Coercions in Work” (IH PAN, Institut für Wirtschafts- und Sozialgeschichte, Universität Wien) - On-line 23–27.05.2022 r.
3. „Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku w historiografii polskiej” (IH PAN) - Warszawa i on-line 3.06.2022 r
4. “Szkoly uczuć. Płeć w historycznych procesach kształtowania emocji” ((IH PAN, Komisja Historii Kobiet przy KNH PAN, Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego) - On-line 23–24.06.2022 r.
5. „Studies on the 17th-century defensive architecture in Ukraine: the problem-solving process” (IH PAN, EFFORTS Europe) - On-line 28.06.2022 r.
6. „Miasta handlowe i handel od Łaby do Jeniseju (od X do XV wieku)” (IH PAN, Akademia Młodych Uczonych PAN, Oxford Centre for Byzantine Research, Wczesnosłowiańskie Seminarium Badawcze, Studium Europy Wschodniej UW, Instytut Europy Środkowej, Instytut Archeologii i Etnologii PAN) - Warszawa 15–17.09.2022 r.

7., „Władza lokalna i grupy wpływu na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego (XVI–XIX w.)” (XXXI Spotkanie Komisji Lituanistycznej) (KNH, Instytut Historii Prawa UW, Wydział Historii Uniwersytetu Warszawskiego, IH PAN) - Warszawa i on-line 27–28.09.2022 r.

8., „Beyond The Truth: Misinformation and Credibility in Early Modern Diplomacy” (European University Institute, IH PAN) - Florencja 12–14.10.2022 r.

9., „Rzeka, która dzieli, rzeka, która łączy, rzeka, która żywi. Dorzecze środkowej Wisły w badaniach naukowych” (VZB – IH PAN, Muzeum Historyczne w Legionowie) – Warszawa /Legionowo 1–2.12.2022 r.

V

Działalność wydawnicza w 2022 r.

ogółem wydane		z tego								
		wydawnictwa zwarte		wydawnictwa ciągłe					Pozostałe	
				w tym <i>czasopisma:</i> <i>drukowane</i>		<i>wyłącznie</i> <i>w wersji elektronicznej</i>		Inne wydawnictwa ciągłe		
liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	liczba tytułów	nakład w egz.	liczba tytułów	nakład w egz.
33	12300	17	4400	14	4900	0	2	3000	0	0

Czasopisma udostępniane na platformach cyfrowych (De Gruyter Open/Springer; PAN

Acta Poloniae Historica – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Czasopismo Prawno-Historyczne – PRESSto: otwarte czasopisma naukowe Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Dzieje Najnowsze – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Klio Polska. Studia i Materiały z Dziejów Historiografii Polskiej XIX–XX Wieku – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Kwartalnik Historyczny – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Legatio. The Journal for Renaissance and Early Modern Diplomatic Studies – APCz:

Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Odrodzenie i Reformacja w Polsce – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz:

Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Polska 1944/45-1989. Studia i Materiały – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona

internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Rocznik Lituanistyczny – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma;

CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona

internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Roczniki Historyczne – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma;

BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia Geohistorica – APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma;

CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia z Dziejów Rosji i Europy Środkowo-Wschodniej – RCIN: Repozytorium Cyfrowe

Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

Studia Źródłoznawcze – RCIN: Repozytorium Cyfrowe Instytutów Naukowych; APCz: Akademicka

Platforma Czasopism; strona internetowa czasopisma; BazHum: Czasopisma humanistyczne i społeczne; CEEOL: Central and Eastern European Online Library

VII

Współpraca naukowa z zagranicą w 2022 r.

Po poprawie sytuacji pandemicznej wymiana osobowa w ramach umów międzyakademijnych realizowanych za pośrednictwem Polskiej Akademii Nauk została wznowiona – IH PAN odwiedziło piętnastu naukowców, a zagranicę wyjechało dwiętnastu pracowników. Znacznie mniej osób skorzystało z wyjazdów na podstawie bezpośrednich umów międzyinstytutowych – pięciu pracowników IH PAN, a przyjechały tylko dwie osoby. Trudniejsza sytuacja ekonomiczna spowodowana inflacją sprawia, że większość kwerend krajowych i zagranicznych jest realizowana ze środków indywidualnych projektów

badawczych zamiast z dotacji bazowej. Z tego powodu spadła także m.in. liczba organizowanych konferencji, odbyły się głównie te dofinansowane ze środków zewnętrznych (DUN oraz grantowe).

Konferencje zorganizowane w 2022 roku odbywały się głównie w formie hybrydowej, aczkolwiek frekwencja stacjonarna była już wyższa niż w okresie pandemii. Instytut był jak co roku współorganizatorem cyklicznej konferencji międzynarodowej o charakterze dwustronnym – XXXI spotkania Komisji Lituanistycznej pt. „Władza lokalna i grupy wpływu na ziemiach Wielkiego Księstwa Litewskiego (XVI-XIX w.”. Warsztaty międzynarodowe „Worlds of Related Coercions in Work” zorganizowane w ramach programu COST Action z Institut für Wirtschafts- und Sozialgeschichte, Universität Wien odbyły się w pełni online. Charakter międzynarodowy miała też konferencja „Transfers and Circulations within the 19th century Socialism” oraz kolejna konferencja z cyklu „Światy Słowian”: Miasta handlowe i handel od Łaby do Jeniseju (od X do XV wieku) przy współudziale Akademii Młodych Uczonych PAN, SEW UW oraz Oxford University. Konferencje krajowe również zorganizowano we współpracy z innymi jednostkami – np. z Komisją Historii Kobiet przy KNH PAN oraz Wydziałem Historii Uniwersytetu Warszawskiego odbyła się konferencja pt. „Szkoly uczuć. Płeć w historycznych procesach kształtowania emocji”, a z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku konferencja pt. „Historię swą piszcie same. Polityka, historiografia i muzealne narracje z perspektywy kobiet”. Jedną z konferencji zorganizowali też pracownicy jednego z Zakładów IH PAN: „Atlas historyczny Polski. Mapy szczegółowe XVI wieku w historiografii polskiej”.

W zakresie instytucjonalnych form współpracy IH PAN posiada podpisane (na czas nieokreślony) umowy z 10. jednostkami zagranicznymi, z którymi ma porozumienia i umowy o współpracy naukowej, aczkolwiek z uwagi na wojnę w Ukrainie współpraca z Ukrainą, Rosją i Białorusią jest zawieszona.

Pracownicy Instytutu uczestniczyli również w międzynarodowych konferencjach za granicą, bądź wygłaszali wykłady w różnych ośrodkach często o międzynarodowym prestiżu głównie w formie on-line (m.in. University of Sapporo, University of Kyoto, Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie, Universität Innsbruck, Institut für Alte Geschichte und Altorientalistik, Institut für Geschichtswissenschaften und Europäische Ethnologie, Institut für Zeitgeschichte w Innsbrucku, Historyczny Webinar w Charkowie, Polska Misja Historyczna na Uniwersytecie Juliusza i Maksymiliana w Würzburgu, Queen’s University w Belfaście, School of Natural and Built Environment Royal Irish Academy w Dublinie, Institut für Geschichte, Universität Wien, Stacja Naukowa Polskiej Akademii Nauk w Paryżu, The British Society for Population Studies, Newcastle University, Giessen University/Niemcy Bauhaus-Universität Weimar).

Rok 2022 był nadal trudny dla realizacji współpracy zagranicznej, tym razem to nie pandemia a wojna w bliskim sąsiedztwie sprawiła, że naukowcy z zagranicy ograniczają podróże do Polski zarówno na kwerendy, jak i konferencje. Warto jednakże podkreślić aktywny udział pracowników Instytutu w staraniach o pozyskanie środków na wspólne badania międzynarodowe we współpracy z naukowcami zagranicą – zainicjowano m.in. wznowienie współpracy z Instytutem Historii i Kultury Europy Wschodniej Leibniz-Institut (GWZO). Warto też wspomnieć o aktywnym udziale Instytutu w realizację programów na rzecz wsparcia białoruskich i ukraińskich naukowców - w Instytucie w raportowanym okresie

realizowanych było kilka projektów dofinansowujących ich pobyt (NAWA, NCBiR, PAN), kontynuowany jest także wspierający ich program prowadzony wspólnie z Niemieckim Instytutem Historycznym.

VII

Nagrody i wyróżnienia, jakimi zostali uhonorowani pracownicy IH PAN w 2022 r.

Nazwa/rodzaj nagrody	Za co przyznana	Przez kogo przyznana	Komu przyznana
I nagroda w Konkursie im. Majera Bałabana na najlepsze prace magisterskie i doktorskie o Żydach i Izraelu	za najlepszą pracę doktorską	Żydowski Instytut Historyczny im. Emanuela Ringelbluma	BAŃKOWSKA Aleksandra
PROF. ANDRZEJ DEMBICZ PRIZE	za najlepszą rozprawę doktorską w Europie o Ameryce Łacińskiej	Consejo Europeo de Investigaciones Sociales de América Latina (CEISAL)	BŁOCH Agata
Pro Historia Polonorum przy IV Kongresie Zagranicznych Badaczy Dziejow Polski	Nominacja do Top Ten książek ogłoszonych w ostatnich 5 latach poza granicami Polski i w obcym języku, zajmujących się również kwestiami polskim	PTH o. Krakow	DADEJ Iwona
Konkurs Historyczny Ministra Spraw Zagranicznych; wyróżnienie w kategorii książek obcojęzycznych	za publikację: "Barskie konfederaty v Zapadnoj Sibiri: biografičeskij slovar"	Minister Spraw Zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej	DANILCZYK Adam
Wyróżnienie w konkursie książek zagranicznych, wydanych w obcym języku, promujących historię Polsk	za książkę pt. "Barskie konfederaty v Zapadnoj Sibiri: biografičeskij slovar"	Pro Historia Polonorum	DANILCZYK Adam
Pomorska Nagroda Literacka "Wiatr od morza" w kategorii Pomorska Książka Roku oraz Nagroda Czytelników	za publikację Nowy Port, red. J. Dargacz, K. Kurkowska, L. Molendowski, Gdańsk 2021 (seria: Historie Gdańskich Dzielnic, t. 3)	Samorząd Województwa Pomorskiego	DARGACZ Janusz
Nagroda im. Krzysztofa Buczkowskiego	dla Internetowego Atlasu Polski Niepodległej na Internetową Mapę Roku 2021/2022	Stowarzyszenie Kartografów Polskich	EPSZTEIN Tadeusz
Nagroda Polityki	za książkę popularnonaukową za „Polskę bez cudów”	Jury Nagrody Polityki	GÓRNY Maciej
Wyróżnienie w konkursie Nagroda im. Jana Jędrzejewicza dla najlepszej polskojęzycznej książki z dziedziny historii nauki i techniki wydanej w 2021 r	za książkę "Recepcja włoskiej kultury intelektualnej w krakowskim środowisku uniwersyteckim w drugiej połowie XIV w. i w pierwszej połowie XV wieku"	Komitet Historii Nauki i Techniki PAN oraz Kasa im. Józefa Mianowskiego - Fundacja Popierania Nauk	HORECZY Anna

Nagroda Ministra Spraw Zagranicznych	Za „Józef Beck (1894-1944). Biografia”	Minister Spraw Zagranicznych	KORNAT Marek
Nagroda Naukowa im. Augusta Cieszkowskiego Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk – Nagroda Młodych	za rozwój badań nad wielkopolskimi ośrodkami miejskimi w okresie średniowiecza, szczególnie poprzez wydawanie źródeł i opracowań monograficznych dotyczących Pleszewa	Poznańskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk	KOZAK Adam
Nagroda w konkursie imienia profesora Jerzego Michalskiego na najlepszą recenzję naukową z zakresu historii	za recenzję O metodzie badań nad małżeństwem późnośredniowiecznym z pracy Magdaleny Biniaś-Szkopek, <i>Małżonkowie przed sądem biskupiego oficjała poznańskiego w pierwszej ćwierci XV wieku</i>	Instytut Historii im. Tadeusza Manteuffla Polskiej Akademii Nauk, Polskie Towarzystwo Historyczne i Towarzystwo Miłośników Historii w Warszawie	KOZAK Adam
Nagroda im. Aleksandra Gieyszтора dla najlepszych publikacji naukowych młodych autorów dotyczących dziejów średniowiecza	III nagroda w kategorii książki za pracę Pleszew w późnym średniowieczu i u progu epoki nowożytnej	Fundacja Naukowa im. Aleksandra Gieyszтора	KOZAK Adam
Nagroda im. Arthura Kronthala	za książkę pt. „Niemieckojęzyczni mieszkańcy Warszawy. Droga do obywatelstwa w osiemnastowiecznej Rzeczypospolitej”	Komisja Badania Historii Niemców w Polsce z siedzibą w Marburgu	KUC-CZEREPA Marta
Nagroda Jana Karskiego i Poli Nireńskiej	za publikacje dotyczące roli i wkładu Żydów polskich w kulturę polską.	YIVO (Institute for Jewish Research) i ŻIH	LANDAU-CZAJKA Anna
Jordan Schnitzer Book Award	za książkę "A Citizen of Yiddishland"	Association for Jewish Studies (USA)	NALEWAJKO-KULIKOV Joanna
International Cartographic Association Scholarship	in recognition of her scientific commitment	International Cartographic Association	SŁOMSKA-PRZECH Katarzyna
Nagroda Stowarzyszenia ZAIKS	za książkę "Tajemnice śmierci Stefana Starzyńskiego"	ZAIKS	SZAROTA Tomasz
Nagroda im. Krzysztofa Buczkowskiego w konkursie na Internetową Mapę Roku 2021/2022	za Internetowy Atlas Polski Niepodległej. Pierwsze miejsce w kategorii OSM	Stowarzyszenie Kartografów Polskich	SZNAPIK Adrianna
Medal Burmistrza Miasta Kraśnik	za utworzenie Izby Pamięci o Historii Kraśnika	Burmistrz Miasta Kraśnik	SZULC Dominik
Medal „Opiekun Miejsc Pamięci Narodowej”	za opiekę nad grobami wojennymi i upamiętnianie walk narodowowyzwoleńczych.	Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego	SZULC Dominik
Kombatantski Krzyż Zwycięstwa	za opiekę nad grobami wojennymi i upamiętnianie walk narodowowyzwoleńczych	Zarząd Główny Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych	SZULC Dominik
Krzyż Honorowy Austriackiego Czarnego Krzyża	za upamiętnianie miejsc pochówków żołnierzy austro-węgierskich	Konsulat Republiki Austrii w Lublinie	SZULC Dominik
Dyplom 10. Batalionu Strzeleckiego Sił Zbrojnych Ukrainy	za organizację pomocy humanitarnej dla Ukrainy	Dowódca 10. Batalionu Strzeleckiego SZU	SZULC Dominik
Dyplom Sił Powietrznych	za organizację pomocy	Dowódca byłej bazy 633	SZULC Dominik

Ukrainy	humanitarnej dla Ukrainy	pułku myśliwsko- rozpoznawczego	
----------------	--------------------------	------------------------------------	--

Warszawa, 30 marca 2023 r.

Dyrektor Instytutu Historii PAN

Prof. dr hab. Maciej Janowski